

OSOBNÍ ZPRÁVY

PERSONAL NEWS

In memoriam MUDr. Jindřišky Galliové

28. 7. 1913 – 26. 3. 2012

Milan Kubín

MUDr. Jindřiška Galliová, rozená Munková, se narodila 28. července 1913 v Rousínově u Brna, na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně promovala v únoru 1938. Po krátké praxi v brněnské úrazové nemocnici nastoupila do nemocnice v Humpolci. Tam také nastoupil po skončení vojenské prezenční služby v květnu 1938 její pozdější manžel MUDr. Fran-

tišek Gallia, který promoval o dva roky dříve.

Lékařská praxe v Humpolci skončila pro oba mladé lékaře 15. března 1939. Rozhodli se emigrovat do Venezuely. V Caracasu jim však nebyla uznána lékařská kvalifikace, dr. Gallia pracoval jako veterinární laborant a jeho manželka jako noční sestra na soukromé klinice. Záhy pak získala místo vedoucí rtg laborantky v nově zřízené tuberkulózní léčebně.

Po konci války se manželé Galliovi se rozhodli k návratu do Československa. V Praze dostali oba místo ve Státním zdravotním ústavu. Dr. Galliová se především věnovala klinickému provozu tehdejšího Šulova lůžkového oddělení ve Vinohradské nemocnici. Záhy se pak zapojila do přípravných aktivit, které předcházely projektu hromadné BCG vakcinace, který v ČSR a v dalších 16 státech probíhal jako společná akce Norské pomoci pro Evropu, Dánského a Švédského Červeného kříže a UNICEF v letech 1948–1951. Zúčastnila se pilotního projektu BCG vakcinace v okresech Náchod a Broumov, při kterém bylo tuberkulinem testováno více než 30 000 dětí a mladistvých, z nichž bylo 29, resp. 21 % BCG vakcinováno.

Vysoká spotřeba očkovací látky dodávané původně ze Státního sérového ústavu v Kodani si vynutila potřebu vlastní výroby BCG vakciny pro České země i Slovensko a dr. Galliová se stala vedoucí její výroby v pražském SZÚ. Vysoká zbytková virulence dánské BCG vakciny se však v naší populaci stala příčinou poměrně četných postvakcinačních komplikací, především chronických ulcerózních i lupoidních reakcí v místě vpichu vakcíny a postižením regionálních uzlin. Společně se Šulou proto dr. Galliová vypracovala techniku pasážování původního dánského produkčního kmene BCG a získaný mitigovaný podkmen byl následně v dalších letech aplikován při očkování novorozenců, dětí i adolescentů v Českých zemích i na Slovensku.

V roce 1963 uvedla dr. Galliová v areálu SZÚ do provozu BCG pavilon, který nahradil dřívější provizorní výrobní podmínky a umožnil nejen žádoucí zvýšení výrobních kapacit, ale také poskytl pro ověřování nových technik přípravy vakcin, sledování a regulování vlastností produkčních kmenů, a řadu dalších činností. Dr. Galliová se seznámila s problematikou kooperativních studií WHO během svých studijních pobytů ve Velké Británii, Dánsku a Švédsku a do těchto aktivit se aktivně zapojila. Za své zásluhy na poli prevence tuberkulózy byla zvolena čestnou členkou České pneumologické a ftizeologické společnosti.

Komplexní program výroby vakcíny adaptované z původních dánských BCG kmenů, která vyvolávala minimální postvakcinační komplikace při vyhovující účinnosti byl politickým rozhodnutím náhle ukončen v roce 1979. Produkce domácí vakcíny byla zastavena a nahrazena dovozem sovětské BCG vakcíny. Tato vakcína, zavedená v celostátním měřítku bez předchozích ověřovacích studií, se stala příčinou zvýšeného počtu postvakcinačních komplikací. Nejzávažnější z nich – osteitidy postihující zejména končetinové kosti u dětí – vyžadovaly dlouhodobou léčbu stejně jako pravé tbc procesy. Používání této vakcíny bylo proto po roce 1989 ukončeno a nahrazeno dovozem BCG jiné zahraniční provenience.

Ukončení výroby pražské BCG vakcíny znamenalo také likvidaci dalších aktivit i ztrátu mezinárodní spolupráce. Pro dr. Galliovou znamenalo nejen pocit osobního zklamání nad zcela nečekaným ukončením rozpracovaných aktivit a uprostřed nedokončeného díla odešla do důchodu. Její zkušenosti byly i potom využívány v konzultacích s odbornými pracovníky činnými v měnících se podmínkách programu kontroly tuberkulózy. Spolupracovala např. na publikaci o postvakcinačních reakcích a její vzpomínky z bohatého profesního života byly publikovány v časopise Pohybové ústrojí (ročník 18, 2011, 107-124). Osud jí dopřál do rodině vysokého věku a v plné duševní svěžesti opustila tento svět v nedožitém věku 99 let.

MUDr. Milan Kubín, DrSc.

POZNÁMKA REDAKČNÍ RADY

Významnou osobností v mikrobiologii byl i dr. František Gallia. Po nástupu do SZÚ se stal vedoucím virologického oddělení v tehdejší Odboru epidemiologie a mikrobiologie vedeném prof. Raškou. Již v roce 1946 začal s výzkumem nákazy, jejíhož původce, virus klíšťové encefalidity, izoloval jako první v Evropě v roce 1948 u zemřelého pacienta a s kolegou Rampasem z klíšťat *Ixodes ricinus* z oblasti Berounska. (Zcela nezávisle byl v témže roce virus klíšťové encefalidity izolován dr. Krejčím od pacienta a posléze

i z klíštěte na Moravě v okrese Vyškov.) Při svém výzkumu se nakazil a onemocněl klíšťovou meningoencefalitidou s velice těžkým průběhem. Jakmile se jeho stav trochu zlepšil, ihned pokračoval ve vědecké práci. Dostavila se však další infekce, onemocnění psitakózou, získanou v zoologické zahradě od papoušků z Jižní Ameriky. To již jeho organismus nevydržel a dr. František Gallia náhle zemřel 1. dubna 1950 přímo v laboratoři ve věku nedožitých 38 let. Jeho zásluhy o rozvoj české virologie připomíná pamětní deska v předsálí velké posluchárny SZÚ.

P.P.